

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ ПОМИЛОК

N. Miziakina,

Postgraduate student, Zhytomyr State Technological University, Zhitomir

ANALYSIS OF INTERNATIONAL STANDARDS ON AUDITING OF FINANCIAL STATEMENTS IN ASPECTS OF ERROR DETECTION

У статті розглянуто проблему виявлення помилок у фінансовій звітності підприємств на основі аналізу Міжнародних стандартів аудиту. Досліджено положення стандартів щодо виявлення помилок у фінансовій звітності; проаналізовано основні етапи стандартного процесу аудиту, а також процедури, інструментарій та методи, якими забезпечений аудитор згідно з Міжнародними стандартами аудиту на кожному з етапів процесу аудиту; виявлено проблему у недостатності інформації щодо розробки та використання комп'ютеризованих методів аудиту для пошуку та виявлення помилок у фінансовій звітності підприємств; окреслено шляхи розвитку системи аудиту фінансової звітності в Україні в напрямі розробки комп'ютеризованих методів аудиту для ефективного виявлення помилок.

The article deals with the problem of detecting errors in financial statements based on the analysis of International standards on auditing. Theses of standards are investigated in aspects of detecting errors in financial statements; main stages of the standard audit process as well as procedures, tools and methods that could be used by an auditor at each stage of auditing process are analyzed; the problem in the lack of information on the development and usage of computerized auditing techniques for searching and detecting errors in financial statements is identified; the ways of development of audit system in Ukraine are outlined in the direction of the development of computerized auditing techniques to increase the efficiency of errors detecting.

Ключові слова: аудит, Міжнародні стандарти аудиту, фінансова звітність, виявлення помилок, розвиток системи аудиту.

Key words: audit, International standards on auditing, financial statements, error detection, development of audit.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Напрями і тенденції розвитку системи аудиту фінансової звітності в Україні тісно пов'язані з системою аудиту, що прийнята в розвинутих країнах західної Європи та Північної Америки, враховуючи прагнення України приєднатися до світової економічної спільноти на правах повноправного члена. Факт того, що в Україні в 2003 році втратили чинність Національні нормативи аудиту, і єдиними стандартами в сфері аудиту фінансової звітності, що діють на території нашої держави на сьогоднішній день, є Міжнародні стандарти аудиту (МСА), свідчить про те, що в Україні визнано безумовний авторитет таких стандартів та обрано курс на гармонізацію національних норм ведення аудиту згідно міжнародних зразків. Хоча національні особливості економіки також повинні, на нашу думку, знайти своє відображення в стандартах аудиту фінансової звітності підприємств, для того, щоб забезпечити високу ефективність та широке застосування вказаних стандартів на території України.

Високий рівень світової глобалізації, коли розширюються та поглиблюються міжнародні економічні зв'язки між різними країнами світу, вимагає однакових правил ведення бізнесу, в тому числі і відповідності вимог до складання, представлення, контролю фінансової звітності. Вже в 1998 році МСА в якості національних стандартів використовували 34 країни світу, ще в 35 країнах їх застосовували без значних змін.

На сьогоднішній день особливо гостро постає проблема достовірності інформації, представленої у фінансовій звітності підприємств, що безпосередньо пов'язано з намаганням привести фінансову звітність підприємств України у відповідність до міжнародних стандартів фінансової звітності. Відповідальність за своєчасне виявлення помилок у фінансовій звітності покладено на аудит і контроль. Для удосконалення вітчизняної практики аудиту і контролю помилок у фінансовій звітності необхідно звернутися до міжнародного досвіду щодо методик аудиту, яку визначають положення МСА.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Роль, значення, аспекти використання Міжнародних стандартів аудиту оцінено в роботах З.П. Архарової [1]. Методологію аудиторського судження в контексті Міжнародних стандартів аудиту, а також концептуальні, теоретико-методологічні та організаційні аспекти професійного судження та думки аудитора досліджує у своїх працях І.М.Пожарицька [2]. О.І. Гадзевич [3] представлено аналіз Міжнародних стандартів аудиту в контексті питань процедур аудиторських перевірок щодо виявлення та боротьби з шахрайством. Суті, призначенню, класифікації аудиторських процедур, прийомів та методів приділяє особливу увагу в своїх дослідженнях вітчизняний науковець О.А. Подолянчук [4]. П. Кулішов [5] представив системний підхід до ауди-

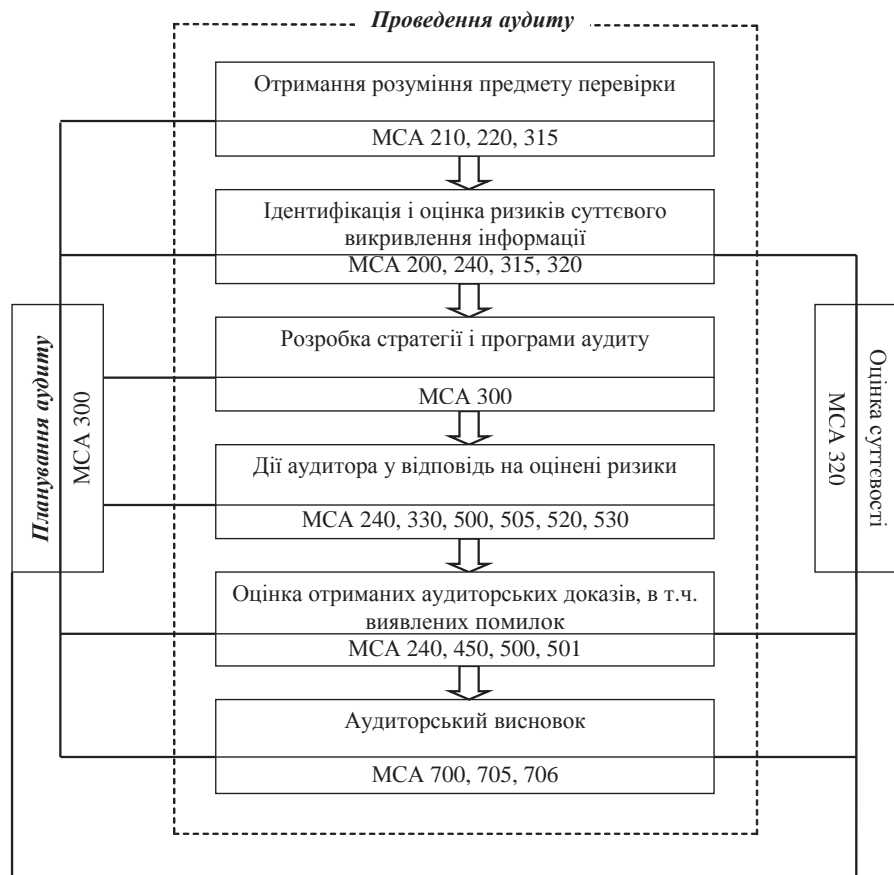

Рис. 1. Стандартний процес аудиту фінансової звітності згідно з Міжнародними стандартами аудиту

Джерело: [7; 9].

ту фінансової звітності на базі Міжнародних стандартів аудиту.

Проте, враховуючи основну мету аудиту, що полягає у виявленні помилок у фінансовій звітності та підтвердженні її достовірності аудитором, а також існуючу проблему частого викривлення даних фінансових звітів, доцільно дослідити й проаналізувати Міжнародні стандарти аудиту саме на предмет регулювання процесів пошуку та виявлення помилок.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження, результати якого викладено у даній статті, є пошук напрямів вдосконалення системи аудиту в Україні на основі аналізу Міжнародних стандартів фінансової звітності підприємств в контексті виявлення помилок.

Для досягнення поставленої мети були виконані наступні завдання: досліджено Міжнародні стандарти аудиту щодо виявлення помилок; проаналізовано стандартну процедуру аудиту фінансової звітності згідно Міжнародних стандартів аудиту; визначено методи, процедури та інструментарій, що використовуються аудитором на окремих етапах процесу аудиту; виявлено проблему відсутності інформації щодо розробки, механізму використання комп'ютеризованих методів аудиту для виявлення помилок у фінансовій звітності; окреслено шляхи розвитку системи аудиту в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міжнародні стандарти аудиту — документи, що формують єдині базові, загальні вимоги до діяльності аудитора, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту та супутніх йому послуг. Дотримання аудитором стандартів аудиту служить критерієм для оцінювання якості аудиторських послуг. Також Міжнародні стандарти аудиту сприяють впровадженню в ауди-

торську практику нових наукових досягнень, підвищенню кваліфікаційного рівня аудитора, гармонізації національних правил та нормативних документів у галузі аудиту з метою надання високоякісних послуг для всієї світової спільноти, вирішенню спірних питань між аудитором та клієнтом, встановленню рівня відповідальності аудитора, підвищенню суспільного іміджу професії аудитора, забезпеченню зв'язку між окремими елементами та процесами під час аудиту, усуненню зайвого контролю з боку держави, допомогу користувачам у розумінні процесу аудиту [1, с. 8—9; 6, с. 6—7].

МСА [7] видаються Міжнародною федерацією бухгалтерів через Раду з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості.

В Україні Рішенням Аудиторської палати України від 30.11.2006 року [8] встановлено обов'язкове застосування суб'єктами аудиторської діяльності Міжнародних стандартів аудиту, в якості Національних стандартів, починаючи з 1 січня 2007 року.

Згідно з МСА 200 "Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту" основною метою аудиту фінансової звітності є підвищення ступеня довіри до такої звітності з боку її користувачів. Її досягають через висловлення аудитором думки про те, чи подана фінансова звітність є достовірною в усіх суттєвих аспектах, або чи надає вона правдиву та достовірну інформацію, чи підготовлена відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності [7].

Проаналізувати міжнародні стандарти аудиту фінансової звітності щодо виявлення помилок доцільно за допомогою детального розгляду найважливіших тезисів стандартів в порядку їх використання для проведення процедури аудиту згідно МСА, враховуючи те, що весь процес аудиту направлений в цілому на виявлення помилок та підтвердження достовірності фінансової звітності.

У загальному виді стандартний процес аудиту або завдання з надання впевненості згідно МСА можна представити як послідовність наступних етапів (рис. 1):

- 1) отримання розуміння предмету перевірки та інших обставин завдання;
- 2) ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення інформації щодо предмета перевірки;
- 3) розробка стратегії і програми аудиту;
- 4) дії аудитора у відповідь на оцінені ризики (аудиторські процедури для виявлення суттєвих викривлень);
- 5) оцінка отриманих аудиторських доказів, у тому числі виявлених помилок;
- 6) аудиторський висновок (звіт).

Отримання розуміння предмету перевірки, а саме: суб'єкта господарювання та його середовища (галузь, нормативна база, належна концептуальна основа фінансової звітності, облікова політика, цілі і стратегії, внутрішній контроль, система управління, структура, характер, фінансові результати діяльності, інформаційна система, процес фінансової звітності), інших обставин завдання є дуже важливим для планування та виконання завдання з надання впевненості. Аудитор отримує додаткові знання предмету перевірки протягом всього процесу аудиту, що опосередковано впливає на пошук та виявлення помилок у фінансовій звітності. Наприклад, ці знання допоможуть при плануванні необхідних процедур аудиту, визначенні сфери, що вимагатимуть особливої уваги аудитора, оцінюванні аудиторських доказів.

Наступним етапом стандартного процесу аудиту є ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення інформації. Міжнародні стандарти аудиту надають визначення аудиторського ризику та характеризують основні його складові, визначають правила та процедури, які повинен виконати аудитор щодо ідентифікації та оцінки ризиків виникнення викривлення та шахрайства відповідно.

Відповідно до МСА 315 аудитор розглядає ризик суттєвого викривлення на двох рівнях: загальному рівні фінансових звітів; за класами операцій, залишками на рахунках, розкриттям інформації та пов'язаними з нею твердженнями. МСА 320 "Суттєвість в аудиті" надає рекомендації щодо поняття суттєвості та її взаємозв'язків з аудиторським ризиком [7].

Таким чином, зберігаючи професійний скептицизм протягом всього процесу аудиту, аудитор повинен оцінити отриману ним інформацію щодо суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи його внутрішній контроль, на предмет існування чинників ризику помилки або шахрайства і в результаті ідентифікувати та оцінити ризик суттєвого викривлення внаслідок помилки або шахрайства. Процедури оцінки ризиків включають подання запитів до управлінського персоналу та інших працівників суб'єкта господарювання, аналітичні процедури, спостереження та перевірку, проте процедури оцінки ризиків самі по собі не надають достатніх та прийнятних аудиторських доказів, на яких ґрунтується думка аудитора. МСА 240, МСА 315 в своїх додатках мають приклади чинників, умов та подій, які можуть свідчити про наявність ризиків суттєвого викривлення.

Таким чином, оцінка ризиків на рівні фінансової звітності в цілому допомагає визначити обсяг робіт з аудиту та сфери їх застосування.

Пояснювальні матеріали до МСА 300 "Планування аудиту фінансової звітності" містять тезис, що планування не є окремим етапом процесу аудиту, а представляє собою повторюваний і безперервний процес [7]. Попередня оцінка аудиторського ризику дозволяє розробити загальну стратегію і програму аудиторської перевірки. Положення МСА 300 описують організаційні моменти не дають відповіді, як саме своєчасно і ефективно виявити помилку у фінансовій звітності.

Основними діями аудитора щодо виявлення помилок у фінансовій звітності згідно Міжнародних стан-

дартів аудиту повинні стати дії у відповідь на оцінені ризики. Цей етап процесу аудиту стосується розробки відповідних аудиторських процедур і тестів для пошуку та ідентифікації помилок у фінансовій звітності. Як і наскільки мають бути розширені аудиторські процедури, визначається аудитором виходячи з професійного судження. Вибір подальших аудиторських процедур, пов'язаний також з їх призначенням (тести заходів контролю або процедури по суті, що включають тести деталей та аналітичні процедури о суті) та типом (перевірка, спостереження, запит, зовнішнє підтвердження, перерахунок, повторне виконання, повторне обчислення або аналітичні процедури).

МСА 330 "Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики" регулює розробку та провадження аудиторських процедур, спираючись на попередньо ідентифіковані і оцінені ризики суттєвого викривлення як на рівні фінансової звітності, так і на рівні тверджень. у першому випадку такі дії включають збільшення професійного скептицизму, використання більш досвідченого персоналу або залучення експертів, забезпечення більшого нагляду, внесення додаткових елементів непередбачуваності у відбір додаткових аудиторських процедур, внесення загальних змін до характеру, часу та обсягу аудиторських процедур. Розуміння аудитором середовища контролю впливає на загальний підхід аудитора, який може бути, наприклад, підходом по суті або комплексним, тобто таким, що враховує тести заходів контролю. В другому випадку аудитор виконує процедури по суті за кожним суттєвим класом операцій, залишком на рахунку та розкриттям інформації.

МСА 330 передбачає, що аудитор за певних умов повинен розробити та виконати тести заходів контролю. Незважаючи на те, що в стандарті містяться дані про характер даних тестів, їх можливий обсяг, час та використання, чіткого плану розробки не наведено, що ускладнює даний процес. МСА 520 "Аналітичні процедури" встановлює вимоги та надає рекомендації щодо застосування аналітичних процедур під час аудиту, проте не надає конкретної методики їх розробки. Під час розробки тестів деталей звертаються до МСА 500 "Аудиторські докази". Також існують процедури зовнішнього підтвердження (МСА 505 "Зовнішні підтвердження"), представлені у формі запитів про отримання підтвердження умов контрактів, угод або операцій між суб'єктом господарювання та іншими сторонами.

МСА 240 також регулює дії у відповідь на оцінені ризики, але пов'язані саме з ризиками шахрайства. Дії аудитора у відповідь на оцінку ризику шахрайства на рівні фінансової звітності ідентичні вимогам МСА 330, зазначеним вище. В самому стандарті міститься загальна характеристика процедур, які може застосовувати аудитор за умови тих або інших обставин. Пояснювальні матеріали ширше розкривають суть та види аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів. Наприклад, фізичне спостереження та перевірка певних активів, збільшення обсягів вибірки, застосування комп'ютеризованих методів аудиту, зміна часу процедур по суті, перевірка інвентаризаційних записів, ретроспективний огляд суджень управлінського персоналу щодо облікових оцінок, виконання аналітичних процедур по суті з використанням деталізованих даних, тестування прийнятності журнальних записів та інш. У Додатку 2 до МСА 240 представлені, в якості прикладу, конкретні дії аудитора у відповідь внаслідок неправдивої фінансової звітності та внаслідок незаконного привласнення активів.

Особливої уваги заслуговує той факт, що як в МСА 240, так і в МСА 330 зазначається про забезпечення високої ефективності аудиторської перевірки завдяки використанню комп'ютеризованих методів аудиту. Це дає змогу провести більш розширене тестування електронних операцій та файлів з рахунками, відібрати типові операції, виконати сортування операцій із конкретними ха-

Таблиця 1. Методи, процеси, інструментарій аудиту фінансової звітності згідно з Міжнародними стандартами аудиту

№ з/п	Етапи стандартного процесу аудиту	Методи, процедури, інструментарій
1	Отримання розуміння предмету перевірки та інших обставин завдання	- встановлення наявності передумов для проведення аудиту (визначення прийнятності застосовної концептуальної основи фінансової звітності, узгодження відповідальності управлінського персоналу за складання і достовірне подання звітності, внутрішній контроль, забезпечення аудитора необхідною інформацією); - узгодження умов завдання з аудиту (лист-зобов'язання); - визначення загальних чинників (галузь, характер, структура суб'єкта господарювання, мета та характер фінансової звітності, яким законодавчим або нормативним актом встановлено застосовану концептуальну основу фінансової звітності, існування системи внутрішнього контролю, фінансові результати діяльності та інш.); - оцінка дотримання аудитором відповідних етичних вимог, включаючи незалежність
2	Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення інформації щодо предмета перевірки	- подання запитів до управлінського персоналу та інших працівників (щодо обґрунтування вибору облікової політики, заходів контролю, змін маркетингової стратегії, судових процесів, відповідальності осіб в службі внутрішнього аудиту та інших факторів, що впливають на середовище, в якому складається фінансова звітність); - аналітичні процедури (виявлення зв'язків між показниками, закономірностей, незвичайних операцій, подій, сум); - спостереження та перевірка (операцій, документів, звітів, бізнес-планів, записів, протоколів, стратегій, приміщень)
3	Розробка стратегії і програми аудиту	- ресстрація основних рішень для належного планування аудиту стосовно загального обсягу, часу та проведення аудиту (стратегія); - ресстрація запланованих процедур аудиту відповідно до оцінених ризиків (програма)
4	Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики	- загальні дії у відповідь (дотримання професійного скептицизму, внесення змін до аудиторських процедур, використання експертів, забезпечення більшого нагляду, внесення елементів непередбачуваності); - подальші процедури: · за призначенням: процедури по суті (тести деталей та аналітичні процедури по суті), тести заходів контролю; · за типом: перевірка (вивчення записів, документів, фізичний огляд активу), спостереження (нагляд за процесом або процедурою), запит (письмове звернення до керівництва і працівників підприємства), зовнішнє підтвердження (отримання письмової відповіді третьої сторони), ретроспективний огляд суджень управлінського персоналу щодо облікових оцінок, повторне обчислення (перевірка правильності математичних засобів), повторне виконання (заходів внутрішнього контролю), аналітичні процедури (виявлення закономірностей між досліджуваними показниками), комп'ютеризовані методи аудиту (які саме не визначено) . Для виконання процедур за призначенням використовують різноманітні комбінації процедур за типом, залежно від контексту, в якому вони застосовуються аудитором
5	Оцінка отриманих аудиторських доказів, в тому числі виявлених помилок	- оцінка виявлених помилок щодо їх суттєвості, як окремо так і сукупно; - оцінка отриманих аудиторських доказів відповідно до їх достатності і прийнятності (базується на судженні аудитора, враховуючи оцінку ризиків суттєвого викривлення, джерело отримання, характер, конкретні обставини отримання доказів)
6	Аудиторський висновок	- формулювання думки про фінансову звітність на основі отриманих аудиторських доказів та чітке письмове її висловлення у формі звіту

Джерело: побудовано авторами на основі даних [7].

рактеристиками, ідентифікувати незвичайні або неочікувані зв'язки між елементами фінансової звітності, уможливує більш докладну перевірку, дозволяє збільшити обсяг вибірки аж до генеральної сукупності. Очевидно, що в час бурхливого розвитку комп'ютерних технологій, аудиторі намагаються застосувати такі переваги в процесі виявлення викривлень у фінансовій звітності підприємств, поєднуючи аналітичні процедури виявлення помилок з комп'ютеризованими методами. Проте жодним стандартом аудиту не визначено конкретно, що це за методи та як їх використовувати, а зазначається лише їх важливість та перспективність.

На підставі виконаних аудиторських процедур та отриманих в результаті аудиторських доказів (МСА 500 "Аудиторські докази") аудитор повинен виконати їх оцінку, що є питанням якості і ґрунтується на судженні аудитора. Якщо в ході аудиту були виявлені помилки потрібно розглянути їх причини, суттєвість їх впливу, необхідність застосування додаткових процедур аудиту. Аудитору слід оцінити, чи свідчить ідентифіковане викривлення про шахрайство і повідомити інформацію про це управлінському персоналу.

У МСА 450 "Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту" пояснюється, як застосовується суттєвість під час оцінки впливу ідентифікованих викривлень на сам аудит і впливу не виправлених викривлень на фінансову звітність. Стандарти не містять конкретної методики оцінки суттєвості ідентифікованих викривлень, проте вони надають рекомендації, які повинен враховувати аудитор. Аудитор розглядає суттєвість і на рівні фінансових звітів у цілому, а також стосовно сальдо окремих рахунків, класів операцій та інформації, що розкривається [7].

Завершенням процесу аудиту є формулювання аудиторського висновку, що ґрунтується на отриманих аудиторських доказах. МСА 700 "Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності" визначає особливості формулювання аудиторської думки, а також форму і зміст аудиторського звіту.

Оскільки аудиторська перевірка фінансової звітності має на меті виявити допущені помилки та сформулювати висновок щодо її достовірності, аудитор повинен чітко визначитися з об'єктами, що будуть досліджуватися, правильно спланувати свої дії, використати

належні аудиторські процедури і в результаті отримати достатні та прийнятні докази для формування об'єктивного висновку. Лише послідовно дотримуючись основних етапів проведення аудиту, аудитор зможе досягти успішної реалізації мети конкретної аудиторської перевірки.

Таким чином, МСА забезпечують процес аудиту фінансової звітності наступними методами, процедурами, інструментарієм (табл. 1), що направлені на допомогу аудиторів у виявленні помилок, вважаючи метою всього процесу аудиту встановлення достовірності фінансових звітів підприємства.

З таблиці 1 видно, що поряд з іншими методами, процедурами, інструментами процесу аудиту фінансової звітності підприємств належне місце посідають комп'ютеризовані методи аудиту, які відносяться до четвертого етапу аудиту, коли аудитор, встановивши достатньо високий рівень ризику існування помилок у фінансовій звітності, повинен здійснити певні заходи у відповідь на оцінені ризики і застосувати відповідні інструменти для виявлення цих помилок, в тому числі і комп'ютеризовані методи аудиту. Проте, на наш погляд, ці методи залишаються недостатньо розробленими.

Міжнародні стандарти аудиту описують дії аудитора у відповідь на оцінені ризики, пропонуючи застосовувати різні процедури щодо виявлення помилок, такі як спостереження, запит, перевірка, повторне виконання, повторне обчислення, аналітичні процедури. Проте вказані процедури можна назвати, певною мірою, суб'єктивними, тому що вони залежать від професіоналізму, компетенції, досвіду аудитора, спираються на його судження. В свою чергу, комп'ютеризовані методи дають змогу незалежно оцінити представлену аудитором інформацію щодо виявлення помилок згідно з вказаними критеріями. Отже, поєднання комп'ютеризованих методів аудиту з іншими, більш розробленими, є перспективним напрямком удосконалення та розвитку системи аудиту в Україні.

ВИСНОВКИ

На підставі проведених досліджень можна зробити наступні висновки.

1. Починаючи з 2007 року, в Україні діють Міжнародні стандарти аудиту в якості Національних стандартів, що свідчить про прагнення проведення процесу аудиту ефективно, на високому рівні, у відповідності до світових норм та правил.

2. У теперішній час існує важлива проблема забезпечення аудиту фінансової звітності підприємств з метою виявлення помилок інструментарієм, який би дозволяв проводити аудиторські процедури ефективно, результативно, з незначними витратами часу.

3. Міжнародні стандарти аудиту регулюють процес виявлення помилок у фінансовій звітності, бо визначають етапи та процедури процесу аудиту, який в цілому направлений на виявлення помилок та підтвердження достовірності інформації, відображеної у фінансовій звітності підприємства.

4. Під час аналізу інструментарію, процедур та методів, які застосовує аудитор на певних етапах процесу аудиту, була виявлена проблема у недостатності інформації щодо розробки та використання комп'ютеризованих методів аудиту для пошуку та виявлення помилок у фінансовій звітності, хоча тези Стандартів визначають значну роль даних методів та перспективність їх застосування.

5. Розвиток системи аудиту фінансової звітності повинен відбуватися у напрямку розробки комп'ютерних методів аудиту, які дозволять виявляти помилки у фінансових звітах більш ефективно, особливо, у поєднанні з існуючими більш детально розробленими методами.

Література:

1. Архарова З.П. Международные стандарты аудита (МСА): учебно-методический комплекс. — М.: Изд. центр ЕАОИ, 2011. — 104 с.

2. Пожарицька І.М. Професійне судження у контексті стандартів аудиту // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія "Економічні науки". — 2013. — № 4 (70). — С. 454—459.

3. Гадзевич О.І. Проведення аудиту суб'єктів господарювання в антикризових умовах управління // Вісник Національного університету "Львівська політехніка" — 2012. — № 722. — С. 38—42.

4. Подолянчук О.А. Процедури одержання аудиторських доказів // Економічний часопис-XXI. — 2014. № 1 (2). — С. 60—63.

5. Кулишов П. Аудит финансовой отчетности — системный подход // Консультант — 2009. № 13 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rosinteraudit.ru/our_articles.html

6. Суворова С.П., Парушина Н.В., Галкина Е.В. Международные стандарты аудита: учеб. пособ. — М.: ИД "ФОРУМ": ИНФРА-М, 2007. — 320 с.

7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг — 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.apu.com.ua>

8. Рішення АПУ від 30.11.2006 № 168/7 "Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/rishennya-apu>

9. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту затверджено Рішенням Аудиторської палати України від 01.11.2012 р. № 260/6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.apu.com.ua/metod_rekomendation.doc

References:

1. Arkharova, Z.P. (2011), *Mezhdunarodnye standarty audita (MSA) [International standards on auditing (ISA)]*, Izd. centr EAOI, Moscow, Russian Federation.

2. Pozharytska, I.M. (2013), "Professional judgment in the context of audit standards", *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, vol. 4, no. 70, pp. 454—459.

3. Hadyevych, O. I. (2012), "Audit of business entities in consequences of anti-crisis management", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'viv'ska politekhnika"*, vol. 722, pp. 38—42.

4. Podolianchuk, O.A. (2014), "Procedures of auditor's proofs obtaining", *Ekonomichnyj chasopys-XXI*, vol. 1, no. 2, pp. 60—63.

5. Kulyshov, P. (2009), "Audit of financial statements — a system approach", *Konsul'tant*, [Online], vol. 13, available at: http://www.rosinteraudit.ru/our_articles.html (Accessed 5 Jun 2015).

6. Suvorova, S.P. Parushina, N.V. and Galkina, E.V. (2007), *Mezhdunarodnye standarty audita [International standards on auditing]*, ID "FORUM": INFRA-M, Moscow, Russian Federation.

7. International Federation of Accountants (2013), "International standards of quality control, auditing, examination, other services connected with confidence ensuring", available at: <http://www.apu.com.ua> (Accessed 5 Jun 2015).

8. The Auditors' Chamber of Ukraine (2006), The Decision No. 168/7 "On the Application of International Standards on Auditing edition 2006", available at: <http://www.apu.com.ua/rishennya-apu> (Accessed 5 Jun 2015).

9. The Auditors' Chamber of Ukraine (2012), "Guidelines for auditing the financial statements of credit unions in accordance with International Standards on Auditing", available at: <http://www.apu.com.ua/rishennya-apu> (Accessed 5 Jun 2015).

Стаття надійшла до редакції 08.06.2015 р.